

**Nr 36
2012**

Örträsk **Allehanda**

**Vilja, svett och träningsvärk av
Hans Gustafsson**

**Glada berg av
Sonja
Danielsson**

**Tage Örestig—i
vårt minne**

Årets storfiskare 2012

**Juninatt av
Astrid Helletun**

GLAD SOMMAR!

önskas alla våra läsare

Anna Börjesson har ordet

Så var det dags igen för ett nummer av vår egen tidning och i skrivandets stund är det den 1 juni, sommaren ska alltså vara här. Men med 6 grader och tendens till snö i luften känns det inte som det är så än.

Sist jag hade ordet skrev jag om att beslutet att inte lägga ned Öregården hade tagits, och jag har just kollat med personalen på Öregården och nu har det flyttat in fyra nya boende och det finns intresse från fler pensionärer att få flytta in i höst. Är inte det fantastiskt så säg. På förskolan börjar det till hösten två nya barn.

De möten vi under våren har haft tillsammans med Tillväxt- och planeringsutskottet har varit givande och det känns att vi är på rätt spår. Under hösten ska vi tillsammans med TPU, utifrån de möten vi hade under våren, utveckla en handlingsplan för Örträsk. Det är helt klart ett annat förhållningssätt från kommunens sida gentemot oss i Örträsk än vad de haft tidigare, vilket vi från styrelsen ser mycket positivt.

Sommarens aktiviteter kör vi igång med redan nu i början av juni och det är några jag särskilt vill göra lite reklam för.

Den 10 juni kommer Lycksele manskör och sjunger för oss nere på hembygdsgården och det kommer att finnas möjlighet att köpa fika. Hit kommer också TPU för en trevlig avslutning av vårens samarbeten.

Sedan är det dags för midsommarhelgen med allt vad den har att erbjuda. I veckan var det en man från Ö-vik som ringde och ville ha tag på husvagnsplats för hela midsommarhelgen, vilket inte har hänt tidigare. Detta tyder på att "Midsommar i Örträsk" verkar sprida sig utan för vårt eget område, då denne man inte hade någon anknytning till byn sedan tidigare utan hade sett reklam för midsommarhelgen.

Den 15 juli har vi hembygdsfirandet och i år har föreningen funnits i 70 år. Detta firar vi under denna dag. Bland annat blir det fint besök från Holland av en grupp som spelar folkmusik.

ÖA, Örträsk Allehanda

utkommer som medlemstidning. Den finns även tillgänglig på Örträsk Livs och ICA, V. Örträsk, för tio kronor. TACK för alla bidrag som inkommit!

En plan vi har haft i flera år men inte lyckats genomföra är en skördemarknad i augusti, men i år ska det bli av! Så jag tänker att ni som vet med er att ni har något att stå och sälja på marknaden får höra av er till mig. Än så länge så är det klart att vi kommer att kunna köpa ägg och boka ett lamm från Bränna Gård, men vi behöver mer, morötter, potatis etc. Så hör av er! Jag vet att ni är många med gröna fingrar.

Ha nu en härlig sommar!

I detta nummer av

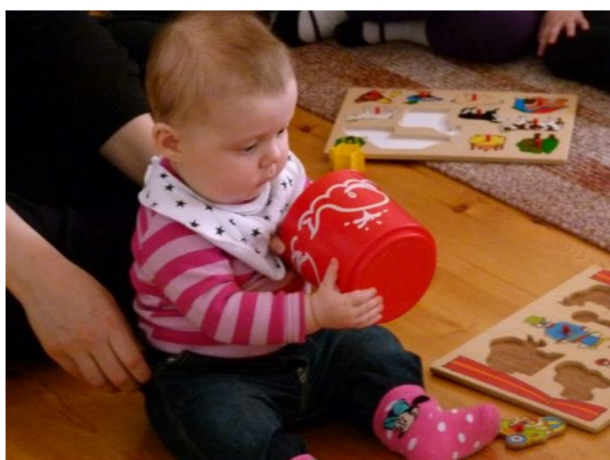
Ordföranden har ordet	2
Liten & stor	3
Sommarcafé i Vargträsk	4
Min morfar	5
Aktiviteter i Vargträsk	7
Öregården	8
Förskolan Öringen	11
Juninatt	13
Tage Örestig	14
Frivilligarbetare	17
Annonser	18
Vilja, svett och träningsvärk	19
Go´fika och loppis	22
Glada berg	23
Eugen Jonsson	24
Årets Storfiskare 2012	27
Ekomuseét	29
Årets stipendiat	30
Tidningsurklipp från 1949	30
Verksamhetsplan	31
Protokoll vid Söderälva ting 1673	32
Annons	33
Västerbottens Grand Prix	34
Aktiviteter	36

Liten & Stor

av
Linda Öhrman

Under våren har föräldralediga mammor träffats under ledning av diakonissan Aine Sjöberg på prästgården i Örträsk. Onsdagen den 2 maj var det avslutning på terminen och många av bygdens småttingar deltog med både glädje, nyfikenhet och en del blyghet denna gång.

Från Långsele kom denna gång tre av fem barn, från östra två och lika många från västra. Efter några sånger och rörelselekar för alla och pratstunder för mammorna, samlades alla till ett gott avslutningsfika med bland annat glass. Ett stort tack till Aine och Caroline Vikström som initierat till denna aktivitet och vi välkomnar höstens månadsträffar.

Julia håller koncentrerat taget om bunken

Hjalmar smakar på en kloss

Sanna längst fram kikar på något, medan Saga & Engla håller sig bakom bredvid mamma El-

Sanna smakar, Hanna lägger pussel och Hjalmar tittar på

Sångstund under ledning av Aine

Fabian, Sanna, Saga, Julia (skymd) och Engla i upptäckartagen

Påskgummor och gubbar inför resan till Blåkulla

SOMMARCAFÉ I VARGTRÄSK ÖPPET VARJE DAG 7-31 JULI

Under perioden 7-31 juli har vi dagligen klockan 12.00-16.00 öppet vårt Sommarcafé i Grillkåtan, Vargträsk.

Servering av fika, våfflor, glass med mera.
Tombolalotteri. Kanotuthyrning.

Väl Mött!
Vargträsk Intresseförening

Min morfar

av
Rebecka Lejonbalk

Jag satt härom kvällen och tänkte på barndomen. Jag tänkte på min morfar, en snäll och humoristisk man. Jag saknar honom mycket så därför tänkte jag berätta lite korta händelser som har med honom att göra. Han hade varit egen företagare fram till sin pension och som pensionär tog han det lugnt men tidigare hade han haft ett mycket spännande liv. Stora delar av hans släkt flyttade till Norrbotten och Västerbotten men själv stannade han söderut hos mig och min familj. Jag var mycket tillsammans med honom och det var han som lärde mig skriva och räkna.

Morfar avskydde snålhet, en mycket snål och otrevlig man kom till morfar med sin punkterade cykel. Jag lagar cykeln själv, sa mannen men kan jag få lite solution? Visst, tyckte morfar och gick in efter en liten brun flaska. Var så god, säg till om ni behöver hjälp. Mannen fnyste, detta kunde han laga själv. Efter två timmar kom han in i morfars affär. Näe du, sa han, jag förstår inte detta. Det fäster inte alls så du får nog hjälpa mig. Självklart, sa morfar men det kostar en krona. Mannen knorrade men gav till slut morfar kronan. Snabbt lagades cykel och mannen försvann. En anställd frågade morfar vad i hela friden han gett mannen för klister? Det här, sa morfar och öppnade den lilla bruna flaskan. Det luktade starkt av ättika, det var ättika! Snålheten bedrar, skrattade morfar.

I byn fanns en grisuppfödare, morfar stod vid fönstret och tittade ut. Så fick han se att grisuppfödaren hissat flaggan. Jaha, nu ska du se att suggan fått ungar, sa morfar. Var morgon turades vi barn om att servera morfar kaffe vid sängen. För det fick vi betalt, tio öre per gång och pengarna förvarades i snusdosor, vi hade vars en dosa. Morfar skötte bokföringen på våra inkomster och vid marknadsdags i augusti fick vi ta ut vår innestående "lön" och med morfars varnade ord om att "slösa nu inte alla pengarna på gotter" så cyklade vi iväg till marknaden, glada och nöjda.

Då och då fick jag bli extra anställd av morfar, jag fick sortera spik. Rak, krokig, rostig och bra spik, ett öre per spik betalade han mig. En dag klagade jag inför morfar. Eva har fått en cykel och hon cyklar så fort att det ryker om däcken och hon kör förbi alla bilarna. Varför har inte jag en sådan cykel morfar? Oj oj oj, sa han, det var värst! Vad heter en sådan cykel då? Bambino, svarade jag. Jaha ja, sa morfar och om du nu fick en sådan cykel, skulle du också köra så det ryker om däcken och cykla förbi alla bilarna? Jaa, svarade dumma jag och därmed var den drömmen borta för morfar talade förstånd med mig om vett i trafik så någon cykel fick jag inte. Det hände också att han kom inrusande in i barnkammaren, slängde upp dörren och sa, hörde ni göken inatt? Näe, sa vi barn. Inte jag heller, svarade morfar. Då kastade vi kuddar på honom och då försvann han skrattande ut.

Han var mycket noga med pengar. Om jag lånade tio öre till några kolor, satte han alltid upp en dag i almanackan som återbetalningsdag. När jag så kom och betalade tillbaka, såg han på tioöringen, du får den nu, jag ville bara se att du betalade tillbaka som överrenskomet var.

Han hade uppfunnit och skapat små flygplan som snurrade runt på en ställning och sprutade vatten över blommor och gräsmatta. Detta sköttes elektriskt via en motor inne i huset. En dag kom några Stockholmare hem till oss och de beundrade flygplanen. I Stockholm har vi riktiga Draken plan på tomten som vi flyger med, skröt de. Kan de där planen lyfta, frågade de sen på skämt och pekade på morfars fyra plan. Självklart, sa morfar allvarligt, snurrar de fort nog lyfter de och bevattnar bondens grödor. Bonden betalar mig månadsvis för det. Dessutom bistår planen posten och levererar

brev till Grönland när det är dåligt väder. Förvånande stirrade de på morfar. Nähä, är det verkligen sant? Javisst, det är lika sant som att ni har Draken plan på er tomt i Stockholm. Något tillplattade försvann Stockholmare från vår tomt. Morfar skrattade och sa att, så ska de tas.

Han fick ofta medla i alla sorters knepiga fall. Alla lyssnade på honom och följde hans råd som för det mesta löste problemen. Även barn kom till honom med frågor som de ville ha besvarade. Som exempel kom en liten förgråten pojke och hans kamrater och sa att pojkens storebror sagt att, Kalle Anka inte finns men det gör han väl, hulkade pojken? Morfar som knappt visste vem seriefiguren var, gav dem ett svar och barnen gick nöjda hem för nu visste de, Kalle Anka finns och han bor i Skövde men dit var det långt, så de fick nöja sig med att bara läsa om honom.

Min morfar var den andre i byn som köpte en tv, den förste hade radiohandlaren själv. På kvällarna kom folk vandrande och ville så gärna se underverket. Några gick till och med bakom tv:n för att se om det satt små gubbar därinne. Då skrattade morfar och skakade på huvudet..Ja du store tid, mumlade han. Henry Christensson läste utrikespolitik och såg mer i sina papper än på kameran. Håret var okammat och de tekniska sakerna fungerade sällan. Men sen kom drömmen för damerna, Olle Björklund! Denne charmiga och stilige man. Damerna klädde sig i söndags-gå-bort-kläder och sprang hos frissan för alla ville de vara snygga inför "Olle". Det fnittrades bakom ryggen på morfar som satt framför alla, alldeles inpå tv:n. De kivades så högt om vem Olle såg på just då att morfar som somnat i sin tv-fåtölj, vaknade. "Vad är det bråk i Abessinien, flickor flickor, sa han, lugna er! Så fick han förklara att Olle knappast kunde se dem då han ju egentligen satt i Stockholm, bakom en kamera. Mycket besvikna damer steg upp och gick hem, innerst inne visste de ju att Olle visst hade tittat på just dem.

Ibland stoppade han alla kvällsgäster för han tyckte att nu fick det vara nog. "Det är ingen utsändning ikväll, kunde han säga, ingen Hörna, de skurar!" Med det menade han att kameror och golv städades i tv lokalen. Damerna förstod detta och vände hem igen. När dörren stängts sa morfar "Nu barn, nu tittar vi på Hyland", och så bjöd han på polkagrisar.

Fru Karlstedt klagade inför morfar att maken var så sjuk så och ville vara ifred och inte bli störd. Men det märkliga är att han bara blir sjuk på torsdagskvällarna. Morfar lugnade, det var säkert bara en återkommande opasslighet, kanske... *stegosarius sjukan* (?). Är det allvarligt det, frågade frun? Nja det kan det bli men i er makes fall är det nog säsongbetonat så, det går snart över, svarade han. Detta lugnade frun, trots att hon inte visste vad det var. Han visste dock att det var western på torsdagskvällarna för det hade Berentz, tv direktören, bestämt och i vårt fönster brukade han se Karlstedt kika in, stående på en liten **stege** just torsdagskvällar. Åkomman herr Karlstedt hade var pang-pang relaterat, det var Bröderna Cartwright som drabbat honom.

Så började folk köpa egna tv apparater och snart nog försvann "Olle" från tv rutan och nu kom en ny beundrad man och läste upp nyheter i Aktuellt, Sven Lindal. Utan minsta tecken på dåligt samvete, vände damerna brutalt "Olle" ryggen och klädde sig nu fina inför "Sven" .

Numer finns varken någon "Olle eller Sven" på tv som ler mot just oss och väl är det, frissan har blivit så dyr så!

1963 gick min morfar bort, 83 år gammal, saknaden var stor inte bara för oss i familjen utan hela byn sörjde. Jag var tolv år och grät hejdlös av saknad. Vem skulle nu förklara allt, vem skulle medla och döma? Vi flyttade från byn och lämnade åt radiohandlaren att axla morfars post som byäldste. Hur det gick för alla Olle-Sven fans vet jag inte. Men jag vet iallafall en sak och det är att, Kalle Anka verkligen bor i Skövde för det har morfar sagt. /Rebecka

Min snälle morfar

Morfar som mindykare

Morfar och jag

VÄLKOMMEN TILL VARGTRÄSK AKTIVITETER 2012

- Fredag 22 juni kl 19.00** Midsommarfirande, Grillkåtan.
Servering. Musik med Bäveringen.
- Lördag 7 juli kl 11.00-16.00** Vargträskdagen.
Underhållning med Johannes Nordström.
Servering. Tipspromenad. Musiktävling. Loppis.
- Söndag 8 juli kl 16.00** Årsmöte med efterföljande Grillafton.
- Onsdag 18 juli kl 18.00** Bingo.
- Lördag 8 september kl 18.00** Surströmmingsfest.
- Lördag 1 december 11.00-16.00** Adventsfirande. Servering av jultallrik.

Reservation för ev ändringar.
Information: 070/630 23 99, 0932/320 11

Så hamnade Barbro Norberg från Norsjö i Örträsk av Barbro Gsutfsson

Hösten 1954 fick jag vid Arbetsförmedlingen i Norsjö veta att en plats som vårdbiträde på ålderdomshemmet i Örträsk var ledig. Jag sökte och fick den lediga tjänsten på "Hemme" i Örträsk.

I tjänsten ingick att i huvudsak arbeta på avdelningen men vid kokerskans ledighet avlösa henne i köket.

1954 den 27 november anlände jag, fick bostad på övre våningen, liksom den övriga personalen. Ordinarie kokerskan var sjukskriven och vikarien, Judit Nordenstam från Knaften slutade den 1 december. Jag fick inskolning i köket i tre dagar och blev således vikarierande kokerska från och med 1 december.

Julmånad: Full rulle med bakning och förberedelser med julmat. Fick god hjälp och gott stöd av "syster" Ingeborg. Jag är osäker på om vårdbiträdet Gerd fick någon extra hjälp på avdelningen. Pynt och julfint till en julafton med mat, julbön i stora dagrummet med kyrkoherde Oskar Lundgren, julklappar, fåtal besökare av anhöriga. Julbord för två.....

1955/januari: Ordinarie kokerskan, Irma Lundström från Lyckseletrakten återkommer men slutar den 30 april. Då kommer Gunborg Holmgren från Busjön, Lycksele.

"syster" Ingeborg Larsson
föreståndare
1951-1956

Gerd Karlsson
vårdbiträde

1955/maj: Nu bestod personalen av:
Föreståndare "syster" Ingeborg Larsson (Värmland)
Vårdbiträde Gerd Karlsson (Örträsk)
Vårdbiträde Barbro Norberg (Norsjö)
Kokerska Gunborg Holmgren (Busjön)
Ingeborg och Gerd anställdes en tid innan "hemme" kunde invigas. Ingeborg var en god rådgivare på nödvändig utrustning och Gerd bidrog med sin händighet till ett mycket välgjort linneförråd. Vid behov anställdes extra personal och

Gunborg Holmgren
kokerska
1955-1958

vikarier. Några av dessa var Elsa Lindberg, Ottilia Johansson, Asta Jonsson, Ragnborg Lundberg. Detta skedde vid sjukdom, semester, tjänstledighet och storstädning. Vid föreståndarinnans, syster Ingeborgs, frånvaro var det Gerd Karlsson som var medicinsansvarig och arbetsledare.

Vid tillträdet som biträde skulle man ha två stycken klänningar av sk "skötersketyg" med sig. Skyddsrockar och förkläden tillhandahöll arbetsplatsen.

Vårdbiträdets arbetstider: 0700—1900 med två timmars ledighet på dagen. Jouransvar under natt: 2 veckor vardera, då man gick ronder och svarade på larm. Lönen var 2 kronor per natt. Ledig fick man vara varannan helg.

De boendes rum hade ömtåliga parkettgolv och det var mycket dåligt med hjälpmedel. Endast två toaletter fanns på vardera våningen och ett badrum. Inga blöjor fanns bara tunna cellstoffblad. Bäckenkärl och toahinkar skulle användas för de som inte kunde gå. Det fanns inga höj- eller sänkbara sängar och inga hjälpmedel för den som hade svårt

och få lite omväxling i tillvaron. Nästan alla kom själva ut till matsalen och kunde äta själva. Det var plats för 14 boende plus ett extra rum. En del av de boende kunde delvis klä sig och en del kunde hjälpa till med vissa saker.

Viktor Johansson skötte vedeldningen, källarstädningen, torkade disk och gick ärenden till posten.

"Berra" Bertil Johansson hämtade mjölken hos Bruno Dahlgrens varje dag.

Elise Fransson torkade disken.

Oskar Lycksell brukade vara i hobbyrummet i källaren och slöjda.

Socialnämnden bestod 1954 av ordföranden Manne Näslund, Karl Johan Svalberg, Hildur Nyström, Edvard Jakobsson och eventuellt någon fler.

1956 var Albin Bergström ordförande och övriga vara Edvard Jakobsson, Hildur Nyström, Sune Hjalmarsson, Ebba Königsson, och Sigvard Norberg.

På våren kom Edvard Jakobsson och gjorde i ordning blomrabbatterna vid fontänen på nedre sidan och rabatten på framsidan. Sedan vi bjudit på förplägnad satta han sig vid orgeln i dagrummet och spelade och sjöng.

1958 fick vi en föreståndarinna på heltid. Det var Linnea Strömgren från Tobiero.

En dag kom Johan Dahlgren in till Gerd och mig och berättade att det varit önskemål om att finna ett lämpligare namn på vår arbetsplats än "hemme". Namnet blev Öregården och samtidigt överlämnade han en fin kristallvas till minne av detta. Året var 1957 eller 1958.

Den 15 november 1958 flyttade jag till Skarda, men då hette jag Gustafsson.

Skarda 2012- 03-04

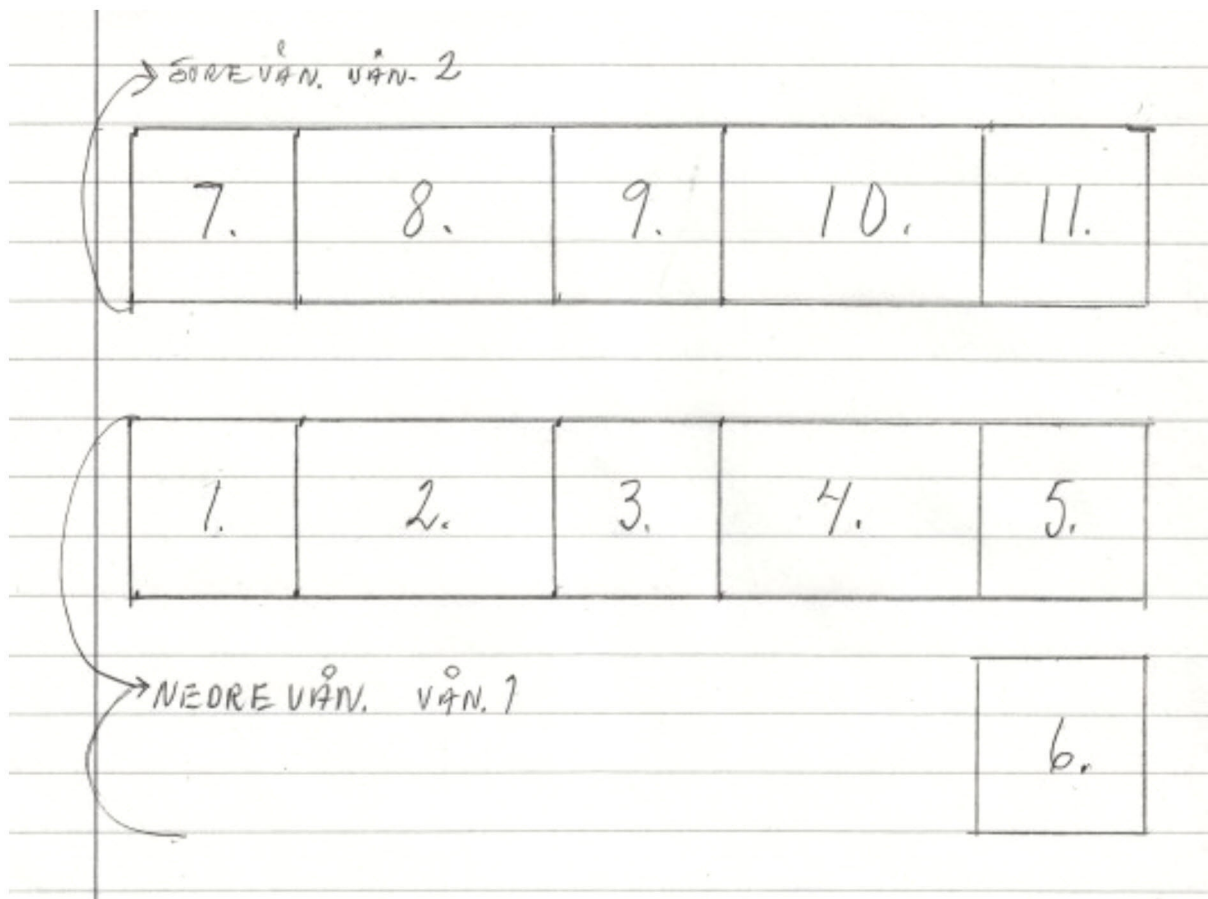
Barbro Gustafsson

Sommaren 1958 gjordes en utflykt till ett äldreboende i Vindeln vid nerfarten till Renforsen.

Linnea Strömgren
föreståndare
1958

De personer som bodde på Öregården i mitten på 50-talet var på övervåningen:

7. Viktor Johansson, 8. Amanda och Emmy Persson, 9. Jenny Hägglund, 10. Arvid Vahlberg och Manne Svensson, 11. Oskar Lycksell

På nedervåningen bodde:

1. Sanna Vahlberg, 2. Tekla Nilsson och Anna Eriksson, 3. Frida Söder, 4. Alma Johansson och Elise Fransson, 5. Karl Hedin, 6. "Berra" Bertil Johansson

Urklipp från VK den 19 juli 1935

Sommarfest i Örträsk

på festplatsen vid åbron (i händelse av regn i Paviljongen)
söndagen den 21 kl. 4 em.

Teater av N. T. O.-amatörer från Umeå. Föredrag av redaktör
H.-K. Rönblom. Servering m. m.

N. T. O.-FÖRENINGEN FRISKA VILJOR.

Förskolan Öringen

Här på förskolan har vi under vårterminen haft en del stora temaarbeten. Störst var mattetemat, där barnen fick prova på att mäta, väga, kolla volymer, träna former samt siffror, allt med leken som grund. Vi har även haft ett sametema, där vi lärt oss sånger, några ord och pratat om samernas ursprung osv. Vi lånade också hit en samelåda från Skogsmuseét. Där fanns allt från lasso till en stor kåta, som vi haft uppsatt i gymnasalen.

Nu inför sommaren så har vi en del skoj kvar att göra. I dagsläget har vi ett vårtema, som inleddes med en promenad upp på Gaffelberget där vi grillade hamburgare och lekte.

Barnen har jobbat med "vårväggen" där de målar och ritat saker som kommer fram eller hör våren till. I skrivande stund har vi just planterat morötter, rädisor och lite annat i växthuset.

Den 24:e maj ska vi ha förskolans dag här hos oss tillsammans med Balsjö förskola. Då blir det lekar, grillning och disco.

I slutet av maj ska vi hälsa på fåren hos Stefan och Ingrid och i början av juni åker vi till djurparken. I höst kommer två 1-åringar att skolas in och fler står på tur, vilket vi är jätteglada för.

Trevlig sommar från barn och personal på förskolan!

Ella och Anton provar att väga olika saker Marion har gjort en triangel

Vidar mäter studs mattan

Hanna har bestigit Gaffelberget

Ida experimenterar med luft

Ella och Vidar framför lappkåtan

På skridskoutflykt till Öredalen

Juninatt

av
Astrid Helletun

JUNINATT

Junikväll, jag sitter och ser ut genom mitt fönster
solen lyser ännu på björkarna utanför
dess strålar bildar i löven gyllene mönster
det är lugnt och tyst och ingenting mej stör.
Fåglarna har tystnat och flugit till sitt bo
efter dagens jäkt de vilar nu i stilla ro
med huvudet under sin vinge så som fåglar gör.

Hundkexens vita skyar lyser efter vägens ren
de syns så väl i juninattens dunkla ljus
natten som aldrig blir natt fast timmen är sen
från havet hörs blott ett stilla brus.
Denna tid som är så underbar men så kort
snart skymmer det om kvällarna, det går så fort
men än finns det tid att gå i solens varma sken.

Junikvällens ljuva skirhet till mitt hjärta går
en stilla bris drar med sej doft av gräs och mylla
längtan efter sommar den finns där år från år
till blomsterprakt och grönska som ska mina sinnen fylla.
Juninatt var blev den av, jag sitter här och tänker
på allt skönt och härligt vår sommar alla skänker
av värme, sol och ljus den vill våra liv förgylla.

Astrid Helletun

Tage Örestig—i vårt minne

av
Ivar Söderlind

Tage Örestig var en framgångsrik idrottsman

Tage Örestig 1995

Örträskprofilen Tage Örestig avled den 2 mars 2012 vid 85 års ålder på Öregårdens äldreboende. Han skulle ha fyllt 86 år den 14 april. Med undantag av kortare tidsperioder var han hela sitt liv bosatt i Örträsk. Fram till pensionen arbetade han som skogsarbetare, anställd av Domänverket. Att vara ute i skog och mark var också hans stora fritidsintresse. Han gav sig ofta ut för att jaga, fiska, plocka bär, fotografera, studera bergarter/mineraler, söka efter fornlämningar etc. Tage var även engagerad i Örträsk's föreningsliv där han gjorde viktiga insatser och var känd för att alltid ställa upp inte minst som funktionär i samband med Öreälvsloppet på skidor och Örträsksjön Runt i gång och löpning.

Framgångsrik i idrott

I yngre dagar var Tage en framgångsrik idrottsman. Från början av 1940-talet fram till 1960-talet var han aktiv i bland annat fotboll, orientering, friidrott, gång och skidor. Men redan vintern 1938 kunde man läsa i Västerbottens Folkblad att 12-årige Tage Persson (senare Örestig) överlägset vunnit en skolskidtävling i Örträsk för pojkar 12 år och yngre, närmast före Bruno Dahlgren. Vi noterar speciellt att ungdomarna åkte så långt som 7.5 km.

Resultat skidor 7.5 km, pojkar 12 år och yngre

1. Tage Persson	30.35
2. Bruno Dahlgren	32.04
3. Ragnar Gustavsson	32.22
4. Rune Königsson	32.54
5. Allan Astergren	33.18
6. Rune Bergström	35.20

Spelade fotboll i Örträsk's Sportklubb

Örträsk Sportklubbs fotbollslag spelade under 1940- och 1960-talet i inlandsserien och division 5 förutom en sejour i division 4 1958-59. Redan i det allra första fotbollsreferatet från Örträsk i lokalpressen (i Västerbottens-Kuriren) från hemmamatchen mot Agnäs den 2 september 1942 är 16-årige Tage Persson omnämnd. *"Agnäs valde sida och ställde Örträsk mot solen och vinden. Det oaktat tog Örträsk redan från början hand om initiativet, men det dröjde cirka 15 minuter innan vy Tage Persson med ett välriktat skott ur fritt läge kunde placera bollen bakom den*

Örträsk SK 1946. Stående från vänster: Daniel näslund, Rune Königsson, Harald Eriksson, Allan Astergren, Alex Astergren, Börje Jakobsson.

Knästående från vänster: Rolf Karlsson, Alfon Tegelström, Martin Jonsson, Albert Örestig, Tage Örestig

utmärkt spelande Kasper i i Agnäsområdet". Matchen slutade 6-1 till Örträsk och målgörare i övrigt var cf Birger Åström och vi Svante Berg med två mål var och hy Einar Rehnman med ett mål.

Sköt ett vackert mål

Tage tillhörde i många matcher under 1940- och 1950-talet de bästa spelarna i laget. Följande citat ur Västerbottens Folkblad är från en hemmamatch mot Norrfors 1954 (10-0 till Örträsk) och från en bortamatch mot Tvärålund 1956 (Örträskförlust med 1-3). *"Kedjan visade fina takter. Vy Tage Örestig sköt ett vackert mål just i samma ögonblick som domarens pipa blåste för full tid". "I Örträskelvan höjde sig två spelare över medelmåttan, det gamla skidesset Harald Eriksson och vy Tage Örestig"*. Hemmamatcherna spelades på den gamla grusplanen som Örträsk Idrottsförening lät bygga i början av 1920-talet en bit upp efter Vindelvägen. Efter att föreningen upphörde 1930 blev planen förvandlad till en torkplats för torv och gjordes i ordning för fotbollsspel igen när Örträsk Sportklubb bildats 1938. Fotbollsplanen kallades för Stenvallen med sina jordfasta stenar och 43 centimeters höjdskillnad. Oftast var det 100-150 åskådare på Örträsk Sportklubbs hemmamatcher.

Framgångsrik i orientering

Tage hade även vissa framgångar i orientering. När han gjorde sin värnplikt vid I 20 i Umeå 1947 segrade han i huvudklassen vid Gimonäs CK:s och Västerbottens Folkblads årliga korpororientering. *"Snabbast över de 7 000 meterna var 11:e kompaniets Tage Örestig, konditionsstark och skogsvan Örträskpojke"*, kunde man läsa i Folkbladet. I tidningsreferatet framgår att start- och målplassen var vid Umåkers Travbana och att Gimonäs banläggare lagt banor som verkligen satte deltagarna på svåra prov. Första kontrollen vållade så stora problem att vissa deltagare återvände till Umåker utan att finna den.

Distriktsmästare i gång

De största idrottsframgångarna hade Tage i gång och friidrott (främst stavhopp). Efter att ha blivit DM-tvåa på 10 km landsvägsgång för seniorer i Skellefteå 1958 blev han distriktsmästare 1959 och DM-trea 1960. Det senare året arrangerades mästerskapen i Långsele med Öre-Långsele IF som bra arrangör. Både 1959 och 1960 var Örträsk SK dominerande DM-klubb. 1959 vann Sigrid Nilsson damseniorklassens 5 km, Monika Hellgren damjuniorklassen och Staffan Jakobsson herrjuniorklassen. Även 1960 vann Monika Hellgren bland damjuniorerna medan Astrid Hellgren tog hem damseniorklassen. Tillsammans med bl a de ovan nämnda och inte

Tage Örestig i Gång 1957-58 på väg mellan Falköping och Karlsborg den 14 oktober 1949. Lagledaren Stig Svensson väntar med overallen.

minst sin bror Albert var Tage tongivande när Örträsk kommun blev rikskänd i "Gång 1957-58", den stora gångpropagandan mellan landets 1036 kommuner. Vem skulle bli bästa kommun i Norrland, Svealand och Götaland procentuellt till kommunens folkmängd? I Örträsk, Västra Örträsk, Långsele, Skurträsk, Nyliden och Skarda gick det som aldrig förr. Till slut lyckades Örträsk med sina 630 invånare bli bästa kommun i Norrland och hade därmed kvalificerat sig till den avslutande stafettävlingen mellan Göteborg och Stockholm. Tävlingen avgjordes den 12-19 oktober 1958. Örträsklaget med sina 24 gångare placerade sig som tvåa, förargligt nog endast 54 sekunder efter Köla kommun och med Smögens kommun på tredje plats. Tävlingen följdes med stort pådrag av tidningar, radio och TV (som endast kunde ses i södra Sverige). Örträsk kommun i södra Lappland blev känd i hela Sverige.

Åren 1960-1972 anordnades Örträskmarschen runt Örträsket (24 100 m), ofta med del-

tagande av svensk elit. Start och mål var på östra sidan intill skolan. Premiäråret 1960 kom Tage på tredje plats efter Henry Vahlberg, Morön och sin bror Albert. Tage deltog under dessa år runt 1960 med framgång i flera stora gångtävlingar i södra Sverige. Ett exempel är Kølamarschen 1959 där han i kamp med internationell och svensk elit slutade på 13:e plats.

Stor talang i friidrott

I friidrott ansågs Tage vara en stor talang i flera grenar. *"Den grabben borde gå in för stavhopp. Han torde ha de största förutsättningarna trots att stilen ännu ger mycket i övrigt att önska"*, kunde man läsa i en länstidning när han med sin "hemmagjorda" stil med ryggen mot ribban klarat 3.10 vid Lappmarksspelen på Tannens grusplan i Lycksele i juli 1950. Nybörjaren Örestig förbättrade då sitt "träningsrekord" med 30 centimeter. Vid en länsdelsmatch i Bureå i augusti 1951 överraskade han stort och vann i kamp med länseliten stav på 3.40, ett toppresultat i Västerbotten vid denna tid, långt innan glasfiberstaven revolutionerade grenen. Tage hade tränat med Europas bästa stavhoppare "Ragge" Lundberg när han en tid var bosatt i Södertälje och därmed förbättrat sin stavteknik. I ett enda huj höjde Tage i Bureå sitt person- och Lappmarksrekordet med 25 centimeter. Det bör tilläggas att "Ragge" Lundberg hade blivit Europamästare i Bryssel 1950 med 4.30 och samma år slagit Europarekordet genom att klara 4.40.

Tage "värvades" till Lycksele IF och tävlade för den klubben i friidrott 1952-1957. Under resten av 1950-talet deltog Tage flitigt i friidrottstävlingar framför allt i Lappmarken (Lycksele, Vilhelmina, Åsele, Sorsele, Stensele osv.) Han höll en hög och jämn standard i stav. Vid många tillfällen klarade han 3.30 och hoppade bara någon enstaka gång sämre än 3.20. Han lyckades dock aldrig förbättra Lappmarksrekordet på 3.40 även om han flera gånger hade hårfina rivningar på högre höjder.

I de årliga Lappmarksmästerskapen i friidrott blev det under 1950-talet många segrar och framskjutna placeringar för Tage inte bara i stav, utan även på 400 m och i höjd där han vid flera tävlingar klarade 1.65.

Stafetthjälte

Den 3 september 1959 visade Tage fin kämpaglöd i den första länsdelsmatchen i friidrott mellan Lappmarken och Helgeland i Mo i Rana. *"Stavhoppare stafetthjälte - Lappmarken slog Helgeland"* kunde man läsa på Västerbottens Folkblads sportsida. Matchen var oerhört jämn och Lappmarken fick inte ta stryk i den avslutande stafetten om matchen skulle vinnas. Ledningen chansade genom att sätta in stavhopparen Tage på sista sträckans 400 m. Efter en fantastisk upphämtning på slutet gjorde Tage dött lopp med norrmannen Henriksen med delad stafettseger som följd. Referatet i VF från tävlingen måste räddas åt eftervärlden: *"Örestig fick stafettpinnen 2-3 meter efter Henriksen. Avståndet utökades strax till det dubbla men mera blev det inte. I sista kurvan började Örestig ta in på norrmannen och upploppet blev ohyggligt spännande. Ännu tio meter från mål trodde man att svenskens spurt var förgäves men han kastade sig framåt med våldsamt kraft och många ansåg att det var Örestig som brutit målsnöret. Men så jämnt var det att ingen hade något att invända mot det oavgjorda domslutet."* Genom den delade stafettsegern kunde Lappmarken vinna hela matchen med 59-57!

Även i terränglöpning var Tage ofta högt placerad i resultatlistorna. I ett terränglopp mellan Långsele och Byssträsk 1 juli 1956 segrade han överlägset på den cirka 8000 meter långa banan. Han var närmare fem minuter för tvåan Sune Hedman, Öre-Långsele IF.

Tage Örestig har just klarat Lappmarksrekordet 3.40 i stav vid tävlingar i Bureå i augusti 1951

Frivilligarbetare sökes

Örträskbygdens Intresse- och Hembygdsförening
behöver hjälp med en del arbeten i sommar

Det gäller först och främst

- . * Laga golvet i bagarstugan
- . * Se över räcket och golvet på uteplatsen
- . * Sätta upp "nosplåt" på logen
- . (kommer att beställas)

Bomstugan

- * Målning av hela stugan utvändigt
- * Målning av karmar och foder

Kontakta mig för information
Reidar Lindberg 070-210 77 21

Ombud för: Svenska Spel Apoteket Systembolaget		ÖRTRÄSK <i>Livs</i>
Öppethållande		
Mån - Fre	0930 - 1700	Vi önskar er alla en glad och trevlig sommars
Torsdag	0930 - 1800	
Lördag	0900 - 1300	
Tel: 0932-30015		VÄLKOMMEN TILL ÖRTRÄSK LIVS

Gynna våra handlare. Handla lokalt så hjälper du till att hålla bygden levande.

Örträsk Handel och Bensin

Öppettider:
Mån — Ons 09.00 — 17.00
Tors — Fre 09.00 — 18.00
Lör 09.00 — 15.00
Sön 12.00 — 15.00

**ATG Harry Boy
Lotter
Apotek
Bensin**

Vi behöver **bygg hjälp** på hembygdsområdet. Kan du avsätta en helg, dag eller kväll till bevarandet av byggnaderna?

Tack på förhand!

Kontakta Reidar på 070-210 77 21

Alla är välkomna och alla önskas en trevlig sommar!

Bastuflotten kan hyras under sommaren.
Ring Stefan 070-365 30 02

Efterlysning

Vem kan tänka sig att ta ansvar för kanotuthyrningen. Kontakta någon ur styrelsen.

EFTERLYSNING!

Är det någon som är intresserad av att ingå i ÖA:s redaktion?

Anmäl till någon i redaktionen (se sista sidan)

Vilja, svett och träningsvärk

av
Hans Gustafsson

Örträsk runt har lockat många deltagare genom åren. Det året jag fyllde 50 ställde jag upp inspirerad av entusiasmen strax före start. I yngre år hade jag alltid en grundkon-
dition att falla tillbaka på genom mitt intresse för skidåkning. Orientering och spontan
löpträning under barmarksperioden underhöll inte min tidigare fysiska spänst. Mitt om-
döme måste ha brutit när jag kom upp till Östra skolan, där startförberedelser var i full
gång. Bussar och bilar med yngre förmågor körde in på skolgården och ut kom tävlande
från klubbar inom länet. Plötsligt fick jag lust att delta. Utan betänketid återvände jag
till hemmet och bytte om till lättare kläder. Jag missade starten och de yngre idrotts-
männen försvann mot Konsum till. Redan innan jag var framme vid "De Tröttas Park",
ropade en åskådare till mig att jag borde ha lättare klädsel. Barbenta löpare hade nylig-
en passerat i skor med stötdämpande sulor lämpade för hårt underlag. Jag avskydde att
träna efter landsvägar, när skogarna lockade med mjuka, barrbestrodda stigar och be-
hagligt grensilat ljus. Den olämpligaste detaljen i utrustningen var mina tygskor, som
hade extremt tunna sulor och sladdrig konstruktion. Just då kände jag mig stark trots
den bristfälliga utrustningen och tånjde ut stegen. Ändå ökade avståndet till eliten som
försvann ur sikte vid vägskälet mot Lycksele och Vindeln.

Utsikten från Kärlekskurvan över sjön var behaglig och än kändes kroppen i fint skick.
Varje meter av vägen uppfyllde mina tankar med minnen från barndomstiden, en bland-
ning av upplevelser på gott och ont. Det som smärtade mig mest och kanske ännu lig-
ger kvar som en remanens är, att man då bedömdes efter sina materiella tillgångar. Ett
säkert sätt att ta heder av medmänniskor var att skuldbelägga dem så att skamkänslor
häftade fast på ett eller annat sätt. De som belades med skam tappade all sin heder,
något som förhoppningsvis inte gäller idag.

I utförsbacken i Halla blev löpningen lättare även om minnen från tröttsamma cykeltu-
rer hem från en veckas kronarbete mötte mig med full styrka. På oväxlade cyklar och
med eftersatt hygien under en arbetsvecka trampade vi ungdomar målmedvetet hemåt
med tömda ryggsäckar och kanske en levande huggorm i en mjölkflaska.

På håll hördes Kvarnbäcken ivrigt forsa på sträckan ner till sjön. Här, där mjölnaren
Hugo och hustrun Sofia bodde, var byns sista utpost. Under några år från 1949 satte
"Bullmarkarn" åter liv i den gamla sågen vid Kvarnbäcken. Det var Sven Johansson från
Bullmark som kom till byn en mycket kall mellandagsvecka och anställde arbetskraft till
sågen. Han hade med sig Arne Markström som skulle tjänstgöra som arbetsledare. Min
far Evert och bror Nils anställdes tillsammans med Allan Astergren, Sigurd Söder och
David Andersson. Må rättvisans gudinna Dike förlåta mig, om jag glömt att nämna nå-
gon eller nämnt fel personer.

De som fick arbete kunde känna sig lyckliga trots den kalla årstiden. Far har av någon
outgrundlig anledning alltid velat vara i god tid på jobbet, vilket kunde betyda en timme
i förväg. Det innebar att han stegade iväg i kyla och mörker redan 0500 varje arbetsdag
för att hinna fram till Kvarnfors före 0600. För de andra räckte det att anlända strax före
0700.

Kraftstationsbygget i Storforsen, där jag arbetade sommaren 1951, var i full gång. Även
under semesteruppehållet i juli behövde jag arbeta för att spara en slant till mina stu-
dier i Luleå. Jag fick då arbete på sågen med att ta emot plank, bräder och bakaved.
Nils och (Allan ?) bar plank och bräder som de staplade i höjden. Sågen skar väsande
fram tunga plank och starka ben behövdes för att transportera dessa till brädgården.
Mitt arbete bestod i att sortera plank, bräder samt att bära bort bakaveden. I det

mänskliga livet kan man bära bördor av olika slag. Att bära plank är givetvis fysiskt tungt men tyngre än detta är bördor som inte kan lättas. Omedvetet eller medvetet kan man belasta medmänniskor med bördor som tynger dag som natt. Jag noterar med största glädje att dagens svenskar visar större tolerans och förståelse än vad man gjorde i gamla tider.

Löpningen längs vägen plågade min kropp på olika sätt men viljan att fortsätta var ännu obruten. Jag kom att tänka på en dåtida prestation som blev mycket uppmärksam. Sommaren 1951 gick Sverigeloppet Haparanda – Ystad för första gången. Lunchrasten tillbringade vi i solskenet på sågens västra gavelsida. Där satt vi bra på en uppkörsbrygga medan vi tuggade i oss några smörgåsar och drack termoskaffe eller kvarnbäcksljumen mjölk. Starten på cykelloppet skedde och skapade direkt rubriker. En 66-årig skåning, Gustav Håkansson, fick inte delta i loppet på sin höga ålder. När starten gått fanns Gustav med utom tävlan, med startnummer 0. Han cyklade idogt och vilade knappt något. Det dröjde inte länge förrän Gustav hade skaffat sig ett ordentligt försprång. Hans långa skägg och fysiska spänst gav honom smeknamnet Stålfarfar. Hemma i Skåne kunde hustrun Maria glädja sig åt Gustavs framfart genom vårt avlånga land. Hon blev känd som Stålfarmor. Stålfarfar behövde 6 dagar och 14 timmar och 20 minuter innan han under stort pressuppbåd passerade mållinjen. Genom denna prestation och sina religiösa sånger blev han känd i hela landet. Några år senare kom han på cykel förbi Örträsk där han rastade på kyrkbron innan färden gick vidare. Gustav och Maria H. blev i det närmaste 102 respektive 105 år.

Med dessa minnen i tankarna sög jag ut kraften ur min otränade kropp tills Rankbågatjärns spegelblanka yta lade beslag på min uppmärksamhet.

En lördagsförmiddag i slutet av 40-talet grävde Mangot och jag ner en kopparledning, som skulle tjänstgöra som jordledning i Örträsk belysningsförenings distributionsnät. I tjekaleran som tycks finnas i obegränsade kvantiteter i tjärnens närhet blev kontakten mellan kopparledningen och jorden god. När arbetet var klart kunde vi cykla hem vilket vi inte dröjde med. Just denna afton arbetade tre unga män från Granö tillsammans med tre unga män från Örträsk på högspänningsledningen som går väster om Vindelvägen. De skulle byta isolatorer där Vindelvägsbacken övergår i Lekattmyren. Ansvarig för gruppen var montören från Granö.

Nästan hemma möter jag mor Hilma och systemen Ann-Mari. När mor får veta att tre av dessa sex linjearbetare omkommit i en olycka på högspänningsledningen hastar hon iväg mot olycksplatsen. Hon orkar endast över grannens tomt innan hon upphäver ett förtvivlat skrik och börjar gråta och jämra sig. Givetvis trodde hon att sonen Nils var en av de förolyckade. Jag mötte henne i grindöppningen när hon fått beskedet om olyckan av dottern. De tre linjearbetarna från Granö samt Nils var på väg upp i kraftledningen som var satt spänningslös. Nils hade hunnit halvvägs upp i stolpen som fjärde man när kraftledningen av misstag spänningssattes. Döden var ögonblicklig för de tre som var i kontakt med ledningarna. Närmare döden än Nils var den gången kan man knappast komma. Det är ett mirakel att han överlevde. Varje gång jag passerar olycksplatsen tänker jag på denna tragiska olycka.

Nu känner jag i mitt monotona lunkande att femtioåringens krafter tryter. Min vilja att inte ge upp pressar mig framåt och redan innan bron över Öreälven dyker upp, grubar jag för löpningen över Mörtbäcksbrännan. Det hjälper föga att tänka på atenaren, som sprang från Marathon till Aten för att meddela att atenarna vunnit över perserna. För litet står på spel för att jag skall försöka överträffa denna atenare, Feidippes.

- " Var hälsade! Vi har segrat! " Löparen föll sedan död ner.

Farten har minskat till nästan stillastående. Likväl kommer jag fram till den plats på flatlandet där Ossian Ankarströms koja låg. En höst när Nils och far arbetade i Ossians skog

får de en kväll besök av en ung okänd man. Nils hade den hösten köpt ett hagelgevär för det fanns fågel i skogen och i sjön. Geväret står väl synligt för den främmande som ber att få titta på jaktvapnet. Efter en stund är cirkusen igång, vilket till skillnad från den antika berättelsen om den förste marathonlöparen, inte är en myt. Den främmande mannen går fram och tillbaka över det knarrande kojgolvet. Han stannar och utför rent militäriska övningar, som i remmen gevär, för fot gevär, skyldra gevär, på stället marsch inför de ordentligt förvånade skogsarbetarna. Evert bidrar senare med jakthistorier inom och utom lagens rāmärken. Det blev en annorlunda afton i Ossians koja. Mannen berättar också att han tillsammans med Hjalmar Königsson ingått i en pluton, som blev instängd av ryssarna på Karelska Näset. När den främmande går presenterar han sig som jaktvårdspolis Tall von Post.

Bengt Bedrup kommenterade ofta friidrottstävlingar i radio. Han sa i ett program angående långdistanslöpning att löpning 10000 meter redan i hans ungdom var långt. Jag börjar därmed tro inspirerad av Bedrups tankegångar att Örträsk runt var längre förr. Skogen stod närmare vägen och luften var tyngre att andas. Raksträckorna var längre och motluten var brantare och flera och inga utförsbackar gav tillräcklig återhämtning. Uppför vann de tävlingstränade löpare och utför förlorade jag. Alla odds var mig emot och åskådarleden glesnade ju närmare målet jag kom.

När jag äntligen med en nästan orörlig kropp ser målet nere på Hembygdsområdet satsar jag mina sista krafter. Det tog mig en hel vecka att vila mig frisk. Nu har jag överlämnat löpningen till mina yngsta barn, Petter och Anna-Maja. De kommer att ställa upp i löpningen även i år från starten vid Vargån till målet vid kyrkan.

Genom att atenarna försvarade sig mot perserna med fria män, hopliter, kunde perserkonungen Darius större styrkor besegras. I flera led hopkopplade med varandra rusade atenarna under vilda skrik mot de anfallande styrkorna som till största delen bestod av slavar utrustade med pilbågar. Slavarmén ovan vid närstrider skrämdes på flykten och deras förluster blev stora. Den persiska flottan på 300 skepp var i det närmaste intakt och Darius kunde med den fortfarande anfalla Aten. Det var nu som atenarna utförde den stora bedriften att efter striden vid Marathon ila till Atens undsättning. När Darius såg att Aten försvarades återvände perserkonungen till sjöss.

Vi har atenarna att tacka för att vi lever i ett fritt Europa och Örträsk Sportklubb att vi åtminstone kan springa ett kvarts marathonlopp per år.

Hans Gustafsson

"Tycker du att majbrasan skulle ha varit större i år?"

Välkommen att med ett eller flera dagsverken bidra till verksamheten i din hembygdsförening!

Kontakta någon i styrelsen och anmäl ditt intresse.

Go' fika på Dalgården!

av
Elsebeth Wälivaara

Även denna sommar är vi tacksamma för att ni duktiga bagare/bagerskor bakar vetebullar och långpannekakor åt ÖIHF! Det behövs mer långpannekakor än bullar! Vi kommer att behöva bröd till motionsdanserna, midsommarhelgen och hembygdsdagarna.

Hör av er till Valdy Eliasson, Margareta Munther-Lindberg eller Elsebeth Wälivaara.

Har du gjort en vinds- eller garagerensning?
Vill du skänka saker (men inte skrymmande eller kläder) till

LOPPISEN

på hembyggsdagen den 15 juli?

Lämna då in dem i Erik Larsgården under
torsdagen den 12:e juli
mellan kl 16.00-18.00

eller kontakta Agneta på telefon 073-049 59 32

TACK för ditt bidrag!

Styrelsen för Örträskbygdens Intresse- & Hembygdsförening

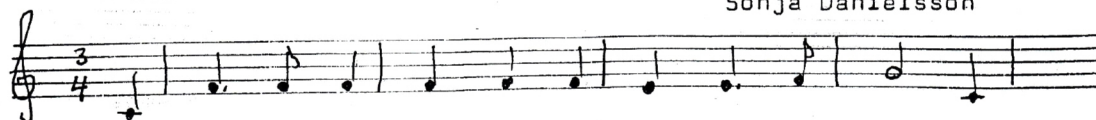
Glada berg

av
Sonja Danielsson

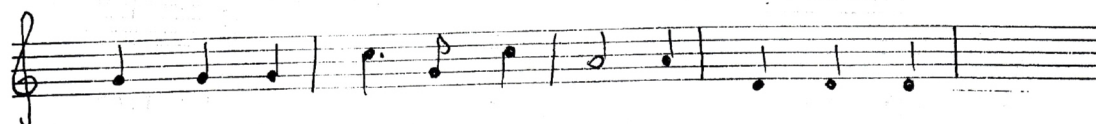
Glada berg.

Text och melodi:

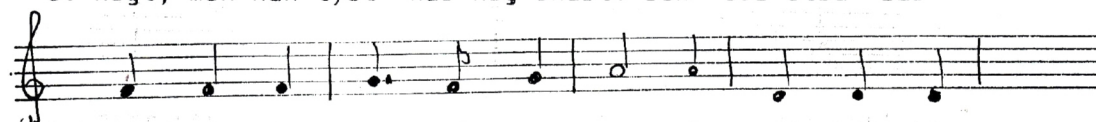
Sonja Danielsson

- V. 1. Se tra- nor-nas flykt ö-ver Get- hop- par-berg. De
2. Hör gö- ken! Den gock- ar på Gok- ka- li- berg, när
3. Och stor-spovens drill ö-ver Mo- ri - a- berg hörs

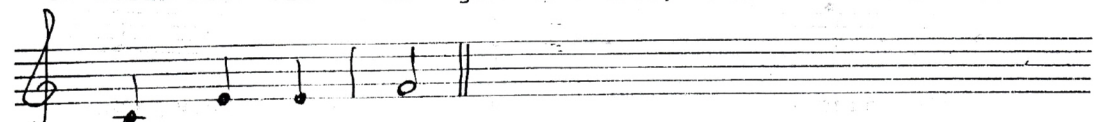
1. bo- ar där ba- kom dess rygg. De ste- gar om-
2. för- som- mar ljum- mar i grönt. En hum- la far
3. högt, men han tyst- nar nog snart. Och sol-strå- lar

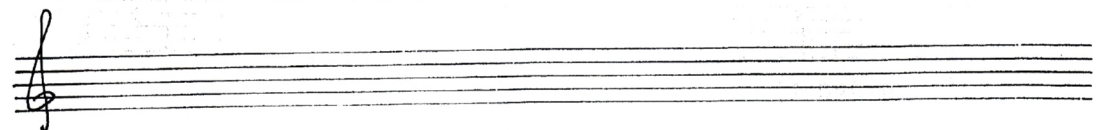
1. kring på sin ens- li- ga myr och syss- lar i
2. yr- va- ket ut ur sitt hål och tum- lar om-
3. glittrar så läng- e de vill i bäck- en, som

1. tyst- het med tra- nors be- styr, men ro- par när
2. kring med små blom- mor som mål, och brum- mar att
3. kvill- rar vid vä- gen in- till, och nu sät- ter

1. ung- en är flygg.
2. li- vet är skönt.
3. som- ma- ren fart.

Eugen Jonsson—kraftkarlen från Örträsk

av
Ivar Söderlind

Eugen Jonsson (1924-2007) är den andre Örträskbbon efter skidåkaren Sme-Harald Eriksson (olympisk silvermedaljör på femmilen 1948) som tillhört Sveriges idrottselit. Eugens främsta meriter är SM-vinsten i tyngdlyftning 1950, svensk rekordhållare i enarmsstöt 1951, SM-silver i slägga 1955 och landslagsman i samma gren 1954 och 1955.

Eugen föddes i "Utifälla" Örträsk den 14 november 1924 som yngst av sju syskon. Hans föräldrar hette Ida och Manfred Jonsson. Systemen Karin Johansson är fortfarande bosatt i Örträsk. Redan i unga år flyttade Eugen från Örträsk. I slutet av 1940-talet arbetade han som diligensförare i Malåträsk och utbildade sig sedan till polisman. År 1951 gifte han sig med Gunborg, född Nyberg, som avled 1995. De fick fyra barn. Eugen började som polis i Skellefteå 1951 där han var verksam fram till pensioneringen vid 67 års ålder. Under dessa 40 år steg han i graderna och blev till slut kriminalinspektör. Han var uppskattad i sitt arbete och en duktig förhållare och brottsplatsundersökare

Eugen Jonsson - svensk mästare och landslagsman från Örträsk.

Ämne till storkastare

I juni 1943 rapporterades i Västerbottens-Kuriren att det fanns ett ämne till storkastare i Örträsk. "Kulbjässe i Örträsk stöter 12 meter på råstyrkan" var en av rubrikerna på sportsidorna. Det var sektionens ledaren i Fredrika som rapporterade att det fanns ett ämne till storkastare i Örträsk. "Det finns en hejare i Örträsk som drämmer i väg kulan 12 meter på rena råstyrkan. En resa för tränaren Bertil Åström till dessa nejder kanske skulle löna sig. I varje fall vill man däruppe gärna ge distriktstränaren ett par dagar. Örträsk liksom Bjurholm, vilka icke äro med i kretstävlingarna böra bli med omedelbart.

så att grabbarna med håg för friidrott få något att gå in för" (Västerbottens-Kuriren den 11 juni 1943). Kulbjässen var 19-åriga Eugen Jonsson som med sina 12 meter i ett huj avancerat upp i länseliten. Senior-DM samma år, utan Eugens deltagande, vann man på 12.21.

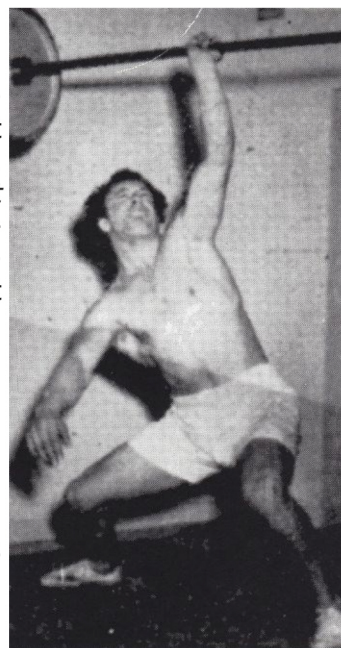
Började med tyngdlyftning 1947

Eugen började med tyngdlyftning 1947 och tävlade under alla år för Skellefteå Atletklubb i denna gren. Redan första året blev han distriktsmästare i enarmslyft med distriktsrekordet 295 kg sammanlagt. Den första stora framgången kom 1948 då han vann Junior-SM i enarmslyft. Året därpå, då han gått upp i seniorklassen, blev han SM-tvåa i enarmslyft lätt tungvikt med serien 82,5, 100 och 130 kg i press, ryck respektive stöt. Totalt innebär det 312,5 kg vilket var 2,5 kg sämre än personrekordet vid denna tid. I Idrottsboken berömmar man den unge norrlänningen: "I lätt tungvikt fick titelförsvaren Ingemar Östberg oväntat hårt motstånd av uppåtgående norrlänningen Eugen Jonsson. Hade bara Jonsson bättre kunnat behärska sina nerver så hade en ny mästare korats. Nu lyste bristen på tävlingsrutin klart igenom. Men i Jonsson har vi ett lovande ämne som säkert låter tala om sig i fortsättningen."

Svensk mästare

Den 10 december 1950 blev Eugen svensk mästare i tyngdlyftning genom att ta hem en säker seger i enarmslyft lätt tungvikt på resultatet 300 kg. Han var 10 kg före närmaste medtävlare. *"Han har alla förutsättningar att gå långt och bör kunna bli ett av våra starka kort vid OS i Helsingfors 1952"*, hette det i Idrottsboken. Svensk rekordhållare blev han 1951 då han i mellantungvikt noterade 100 kg i enarmsstöt och sammanlagt 317,5 kg.

Som tyngdlyftare har Eugen ytterligare en SM-medalj i sin prissamling. Det var vid SM i Umeå 1957 som han i mellantungvikt blev bronsmedaljör i enarmslyft med totalt 355 kg (100+105+140 kg). Som bäst noterade han utmärkta 372,5 kg (115+112,5+145 kg). I tvåarmslyft är hans personrekord imponerande 395 kg (127,5+117,5+150,0). Eugen har rader av DM-tecken, Norrländska mästerskap och guld vid Polis-SM i både enarms- och tvåarmslyft. I början av 1960-talet innehade han de flesta distriktsrekorden i tyngdlyftning såväl i lätt tungvikt, mellantungvikt som i tungvikt.

Malå-chauffören Eugen Jonsson som redan vid sitt första framträdande vid DM 1947 slog distriktsrekordet och vann på sammanlagt på 295 kg i enarmslyft

43 DM-tecken i friidrott

Eugen är länets meste distriktsmästare i friidrottens kastgrenar (tävlade alltid i Senior-DM, aldrig i veteransammanhang). År 1949, när han tävlade för Malå IF, tog han hem sitt första DM-tecken i kula med goda 13.99 och 1973 vid 49 års ålder vann hann sitt 43:e och sista DM-tecken i friidrott! Det var i vikt-kastning där han segrade på 13.90. I ett kvartssekel tillhörde han således länseliten i kast! Totalt har Eugen 10 DM-segrar i kula, 16 DM i vikt-kastning och 17 DM i specialgrenen slägga. Han tävlade i friidrott för Skellefteå IF åren 1950-1967 och för Skellefteå AIK 1968-1973.

Elitman i slägga

I sin SM-debut i friidrott 1953 blev han fyra i slägga med 48.83. Året därpå blev det en tredjeplats med 51.67 och debut i landslaget i september 1954 mot Norge. Där visade han fin nervstyrka genom att sätta personligt rekord med 52.69 och bli tvåa efter Norges världsstjärna Sverre Strandli (Europamästare 1950 och EM-tvåa 1954)). År 1955 fick Eugen sitt livs bästa SM-placering i friidrott då han på Stockholms Stadion kom tvåa med 53.34, 97 centimeter efter den kommande världsstjärnan Birger Asplund från IF Castor i Östersund. Under året ökade han på sitt personbästa från 52.69 till distriktsrekordet 54.44. Han noterade även 55.76 vid en tävling i Skellefteå, ett resultat som inte kunde godkännas då kastplanen inte var reglementsenslig. I september deltog han i sin andra och sista landskamp (mot Tyskland) där han kastade goda 52.61 som dock inte räckte till mer än fjärde plats.

Imponerande rekordserie

Hans personliga rekordserie imponerar: 14.52 i kula som han stötte 1961, 54.44 i slägga från 1955 och 16.47 i vikt-kastning från 1958. Tilläggas bör att han på 1940-talet noterades för en kastare goda 12.3 sekunder på 100 m. Resultaten i slägga och kula var distriktsrekord för Västerbotten och släggrekordet stod sig i inte mindre än 37 år! Det var inte förrän 1992 som Tomas Hammarsten, Umedalens IF förbättrade rekordet till 59.86.

En utveckling om Erik Umedalen (1904-1972)

I vikt-kastning är det av länsbor bara Erik "Umedalen" Johansson, Umedalens IF, som kastat längre än Eugen med distriktsrekordet 17.40 från 1945. Det var några år innan Eugen börjat tävla i större sammanhang och enligt mina källor deltog de båda aldrig i

samma tävling. Innan jag går vidare är det på sin plats med en kort utvikning om Umedalens märkliga öde. Som 40-åring 1944 slog han svenska släggrekordet på Umedalens Idrottsplats med internationellt gångbara 56.98. Året därpå debuterade han i landslaget och 1946, då han flyttat från Umeå och tävlade för Malmö AI, blev han svensk mästare i slägga på 55.92 och silvermedaljör vid Europamästerskapen i Oslo (53.54). I juli 1947 blev han livstidsdiskvalificerad sedan det avslöjats att han kastat med en 4,2 hekto för lätt slägga vid en tävling på Slottsskogsvallen i Göteborg och alla hans släggresultat ströks ur statistik- och rekordtabeller. Det senare innebar att Eugen Jonssons släggresultat under 1950-talet kunde noteras som distriktsrekord. (En längre artikel om Erik Umedalen finns i Västerbottens Idrottshistoriska Sällskaps medlemsskrift "Visuellt", nr 2 2007)

Eugen var en friluftsmänniska

I alla år var Eugen Jonsson en ivrig friluftsmänniska med regelbundna skogspromenader och efter pensionsåldern stod även skidåkning på programmet med deltagande i en rad långlopp. Han tyckte även mycket om att fiska och var duktig på att binda flugor. En ny hobby på äldre dagar var orgelspel och körsång i Medleforskören. I en intervju menade han att tidningarnas överdrivna fotbollsskriverier kunde minskas för att lämna plats också för annan idrott.

Ödmjuk person

I slutet av 1990-talet intervjuade jag Eugen på Norrvalla Idrottsplats i Skellefteå där han var funktionär på en kasttävling. Anledningen till intervjun var en kommande artikel om hans idrottsliv i "Visuellt", Västerbottens Idrottshistoriska Sällskaps tidskrift. Han var glad och även förvånad över att bli uppmärksammas och ville absolut bli medlem i Sällskapet, vilket han sedan var fram till sin död den 12 juli 2007. Jag fick ett mycket positivt intryck av honom som en ödmjuk, vänlig och saklig person.

—

Källor

Idrottsboken 1950, 1951, 1955, 1956 och 1957, Svenska Sportförlaget, Stockholm
Intervju med Eugen Jonsson på Norrvalla i Skellefteå 1999
Söderlind, Ivar, Eugen *Jonsson – kastbjässen från Örträsk*, Visuellt Meddelanden från Västerbottens Idrottshistoriska Sällskap, nummer 21, Umeå 2000
Söderlind, Ivar & Johansson, Leif, Friidrott i Västerbotten 1902-1982, Västerbottens Friidrottsförbund, Umeå 1983

Damdominans när Årets Storfiskare avslutades

av
Gunnar Eriksson

Damdominans i härligt pimpelväder på Örträsksjön

Arbetskamraterna Karin Nyström och Lotta Sjödin från Hemtjänsten i Vännäs stod i fokus när vinterns pimpelfiskeupplaga av Årets Storfiskare i Örträskbygden avslutades på lördagen.

Lotta vann denna tredje deltävlingen och Karin kan kalla sig Årets Storfiskare efter att ha vunnit totalt över de tre tävlingarna.

- Oerhört skönt, men i dag var det stressigt, sa Karin.

Karin Nyström hade vunnit de två tidigare deltävlingarna, hade också logiskt ledningen inför denna final med mer än ett kilo fångst tillgodo på konkurrenterna.

Denna dag var det dock segare för Karin.

- Oj vad stressad jag blev där jag sprang runt och bytte håll. Jag hade bara ett enda napp och fick i dag bara en enda fisk som vägde 37 gram, samtidigt visste jag ju inte alls hur det gick för de andra, skrattade Karin.

Denna dag ute på Örträsksjöns is var det dock tämligen ont om napp och klennt med uppdragarna fiskar.

Bäst lyckades Lotta Sjödin, arbetskamrat till Karin i Vännäs.

Lotta vann nu med sina 1183 gram före Emil Landström och Eva Backman, båda från Hörnsjö.

Detta var Lottas första deltävling i Årets Storfiskare.

- Men nästa år ska jag byta på jobbet så att jag kan ge Karin en match i hela det här trevliga arrangemanget, sa Lotta.

Karin Nyström vann nu totalt före Sune Eriksson, Vinliden, med Joacim Backman från Hörnsjö på bronsplatsen .

Karins totala fångst på 3079 gram gav henne en segermarginal på 906 gram.

- Jag är otroligt glad nu, sa Karin som genom sina två deltävlingssegrar och totaltriumfen kunnat kvittera ut 15.000 på dessa tre tävlingar.

Ungdomsklassen har varit ett riktigt getingbo under denna vinter där till sist Tim Nilsson från Flakaträsk gick segrande ur totalstriden.

Detta efter att noterats för placeringssiffrorna 3, 3 och 2 i de tre tävlingarna.

- Det här är första gången jag är med i alla tre deltävlingarna och i totalen, det lönade sig ju, sa Tim belåtet.

Tvåa här blev Tims bror Albin medan Mattias Forsgren från Lycksele – som vann denna sista deltävling – tog sig upp på en bronsplats.

I årets nya Barnklass upp till och med åtta år fick Umeågrabbarna Vilmer Nygren och Leo Nylund dela på totalsegern.

Hederspriset till Minsta Fisk gick denna dag till Stig Lindgren från Vännäs.

Detta när sjunde upplagan av Årets Storfiskare i Örträskbygden avslutades.

- Vi är även denna vinter belåtna med vårt samarrangemang över tre lördagar, det betyder en hel del för vår bygd och jag tycker också att det utvecklas för varje vinter, kommenterade finaldagens tävlingsledare Rolf Wahlberg som i siffran 124 också kunde glädjas åt ett nytt deltagarreord i denna tävling.

Ekomuseet

av
Elisabeth Lycksell

Ekomuseet

Efter en lång vinter med mycket snö har efter en kort och intensiv vår alla björkar slagit ut och sommaren är i antågande. Alla minns dock säkert 250-årsjubileet i Vargträsk förra sommaren 2011 med många olika aktiviteter. Vi kan inte låta bli att ge en extra tillbakablick av en del av det som tilldrog sig på just Ekomuseet i samverkan med Ekomuseet, Vargträsk Intresseförening och Vuxenskolan.

Liekursen lockade många och lärde även ut intressant historia kring denna ädla konst.

Här provades under en dag näverslöjd och konsten att göra en björmossematta.

Bilderna ovan visar lite från hantverksdagen om ull – att karda och spinna.

Öträsks teaterensemble gästade.

Bilden nedan visar en av Ekomuseets unika utställningar om nybyggarepoken.

Öppettider 2012 på Ekomuseet
Söndagen den 1 juli öppnar vi och håller öppet juli månad lö-sö, kl 12-16

Övriga tider efter överenskommelse,
tel 073-083 08 59 eller 070-667 84 93

Trerlig sommar och välkomna!
önskar

Hembygdsföreningen Ekomuseets styrelse
Ordf. Elisabet Lycksell, sek. Jan Östen Sölvebrand,
kassör Anette Norberg, Håkan Eleblad,
Gun Renman och suppl. Elisabeth Nilsson

Utvecklingsfondens stipendium går 2012 till:

Jerker Edvinsson

*När han var liten grabb drogs den sista timmernoten
Över en mörkblå och spegelblank sjö, i dag flera
årtienden senare för han en stolt tradition av skogsmannaskap vidare.*

Håkan Eleblad till vänster och Jerker Edvinsson till höger

Byasonen som stannade kvar för att värna
Örträskbygdens skogar och marker, en sann
entreprenör som tillsammans med sin personal
vårdar skogar och vägrenar, gallrar, röjer och planterar.

Örträskbygdens Intresse- och Hembygdsförenings Utvecklingsfond

Pingstpredikant förbjöd barnen att gå i kyrkan.

Det var årsavslutning förra torsdagen i Örträsk skolor. Vädret var för en gångs skull vackert med sol och friska vindar. Skolbarnen från östra och västra sidan samt lärarna samlades efter examensförhören till gemensam högtidlig avslutning i kyrkan. Från Västra Örträsk hade man besvär med att få fram båtarna för allt timret i sjön. Det var första gången man hade gemensam avslutning för båda skolorna. Särskilt högtidligt var det ju också detta år, då för första gången 7:or gick ut skolan. I kyrkan sjöng barnen många vackra skolsånger och från läktaren utfördes "Härlig är jorden", parafra av Erik Erling med orgel och sång av barnkör från östra skolan. Kyrkoherden talade och tackade lärarkåren för dess arbete och påminde barnen om att de skulle begagna varje tillfälle även under sommarlovet att öka sitt vetande.

Den enda beklämmande och dystra punkten, i den vackra avslutningen var, att ett antal barn saknades på grund av förbud från föräldra- och pingstpraktikanthåll att beträda kyrkorummet. Även på skolgården, innan barnen skulle gå i kyrkan, förekom agitation bland de små att inte följa med sina lärare till kyrkan. Den uppseendeväckande händelsen har djupt upprört många sinnen, även frikyrkliga. Dessbättre torde väl en sådan händelse som den i Örträsk inträffade vara tämligen okänd på andra orter, i varje fall inom Västerbotten.

(saxat ur Västerbottens Folkblad i juni 1949)

**ÖRTRÄSKBYGDENS INTRESSE & HEMBYGDSFÖRENING
VERKSAMHETSPLAN 2012
Verksamhetsperioden april - september**

- **Firande av Öregårdens fortlevnad** 22 januari med tårta, kaffe & thé
- **Årsmöte** 25 mars
- **Fikaförsäljning i samband med pimplingstävlingen** den 14 april samarbete med fiskevårdsföreningen.
- **Fikaförsäljning i samband med draghundstävlingen** 31 mars samarbete med Dra mig baklänges.
- **Traditionellt valborgsmässofirande** på hembygdsområdet planeras till 30 april om förhållandena tillåter.
- **Nationaldagen 6 juni** hålls öppet med servering kl 12.00-15.00
- **Midsommarafton 22 juni** hålls öppet med servering kl 12.00 – 15.00. Lekar och dans för barnen kommer att anordnas i samarbete med lokala spelmän.
- **Midsommardagen 23 juni: Dans för gammal som ung** anordnas i logen 21.00 – 02.00 **Serveringstålt med Brännlands värdshus** buffé middag från kl 18.00. Dansband: Voyage i logen och i restaurangtältet coverband: Riff Raff Ruff
- **Under juli månad hålls öppet dagtid med servering** kl 12.00 – 15.00 två dagar i veckan. När Dalgården är uthyrd inställs öppethållandet och detta meddelas på anslag vid vägskylten.
- **Loppmarknad** anordnas lördagen den 14 juli samma dag som löpartävlingen Örträsksjön runt.
- **Hembyggsdagen** firar vi söndagen den 15 juli med underhållning och aktiviteter.
- **Surströmmingsfest** i augusti.
- **Augusti/september** Skördemarknad i samverkan med lokala råvaruproducenter.

Kurser och föreläsningar kan komma att inplaneras under året. Även övriga aktiviteter i samband med föreningens 70-års jubileum kommer att planeras löpande.

Reparationsarbeten som planerats och ännu inte genomförts

Utvändig målning av Erik-Lars gården. Fasadrenovering samt invändig målning i ett av rummen i av Erik-Lars gården om Hus med historiabidrag beviljas 2012.

Bagarstugans grundstenar har gett efter i ena hörnet och gjort att golvsåsen släppt i sitt fäste.

Reparation av balkongen på kortsidan av Dalgården.

Utvändig målning av logen.

Besiktning har gjorts av Dalgården, rötskador är funna i köksdelen. Pengar för att åtgärda detta skall sökas. Först kommer vi att begära in offerter från lokala byggnadsföretag och utifrån detta söka pengar. Tanken med detta är även att kunna modernisera köket i Dalgården och öka arbetsytorna. Då vi inte lyckades få ihop nog med bidrag till detta under föregående år fortsätter arbetet med att ansöka om pengar. Och förhoppningsvis till hösten få tillstånd för renoveringen.

Örträsk 2011-12-04

Styrelsen för Örträskbygdens intresse- & hembygdsförening,
Anna Börjesson ordförande

En liten läsövning!

Är det någon som lyckas utröna mer av texten eller ändra något som misstolkats. Protokollet är en viktig bit i Örträsk historia. Troligen är det Örträsk- finnen Johan Philipsson Hilduinens son Anders som det handlar om, from andra stycket.

Protokoll vid Söderälva ting 1673

Sid 100

Anders Månsson 19 år gammal, ingav sig inför rätten presentera?? honom skulle vara tillvitit skiuta Älgar såväl som R?til?wh..r? inför Lagman tillstå sig djuret hafwer skjutit den 14 Martii 673; förli? dnt? år efter Midfasto Söndag, som inföll detta år den 9 Martii.

I lijkenmätto?? ställteses för ?ätting? inhyses himmahos Jon Larsson i Noräng? Lussen sokn, Anders Johansson 16 år, ./ som är tillydnandh sin fadher Johan Philipsson, kohlar whid Lussens bruk, men till hemvist i Kymi sockn :/. såoch Jon Ersss dräng i Nor? Mårten Persson, whilken den 20. Martii gingo till skog att skiuta biörn, och färdnan? kommo äfven som häär på ett spor efter Älgdiur, så gick Mårthen thäriifrån, men Anders följdhe efter diuret tagandes? med sig Nils Jönsson i Kultabo? 16 år, Anders ? nihilss? skutte här sitt skott på Ko? diuret, som ramla nedningenom? Json, dhär? dhet lågh, evar? Inth?t? iKal? för ?ltr Älgdjuret var 19.vrth?. ifrån räth? skott träffhar bogen; dhäres Kungsk..?hi..?des? herför? fädtt till rättens wynskan.

Lycka till

anette@vargtrask.se, tel 0932-32015

Restaurang Pärlan har öppet hela sommaren
måndag – fredag. 7.30 – 14.00

Andra tider ring för bokning.
 Beställningar av smörgåstårter, mat m.m kan göras
 alla veckor utom 26 och 27.

Trevlig sommar önskar vi Er alla!

Välkomna!
 Ann-Gerd, Rolf, Anita

PÄRLAN I ÖRTRÄSK
 0932-30316 eller 073-0582043

Västerbottens Grand Prix

Malin Skoog, IFK Umeå ett välkommet tillskott i västerbottnisk långlöpning. Här i GP-loppet Örträsksjön Runt 2010 där hon slutade tvåa på kvartsmarathon. Foto: Sofia Börjesson.

35:e upplagan av Västerbottens långlöpningsserie för både motionärer och elit. Tävlingsklasser för män och kvinnor, GP-medalj och utlottning av fina priser. För tävlingsregler se vidare i VFIF:s tävlingskalender.

Våromgången

- GP 1** 5 maj Vännäs halvmarathon med ICA Rundan, SDM-VDM, Vännäs SK/Vännäs
- GP 2** 12 maj Stensele Runt, Stensele SK/Stensele
- GP 3** 22 maj Gamliaterrängen, SDM-VDM 8 km terräng, Jalles TC/Umeå
(flyttad från 15 maj på grund av snöläget)
- GP 4** 3 juni Öppna SDM 5000m, Umeåklubbarna/Umeå
- GP 5** 7 juni PRK 3, 3000m, Skellefteå AIK/Skellefteå
- GP 6** 19 juni Nolia Cup 1 Umeå 1500m, IFK Umeå/Umeå
- GP 7** 30 juni Lövångerloppet, Lövånger/Uttersjöbäcken AIK
- GP 8** 7 juli Viskaterrängen, Fredrika IK/Fredrika

Västerbottens Friidrottsförbund

Höstomgången

- GP 9** 14 juli Örträsksjön Runt, Örträsk SK/Örträsk
- GP 10** 22 juli Orrböle Runt, Nyåkers IK/Nyåker
- GP 11** 25 aug? Röbbäckskneget, Röbbäcks SK/Röbbäck
- GP 12** 28 aug Öppna SDM-VDM 10000m, Skellefteå AIK/Skellefteå
- GP 13** 9 sep Umemilen, IFK Umeå/Umeå
- GP 14** 15 sep Umeå Öppna Kommunmästerskap, 5000m, IFK Umeå/Umeå
- GP 15** 18 sep Nydalaterrängen, SDM-VDM-UDM kort terräng, Jalles TC, IFK Umeå/Umeå
- GP 16** 13 okt Umemaran, (SDM-VDM marathon), Jalles TC/Umeå

AKTIVITETER 2011

JUNI

6 juni

Nationaldagen firas på Dalgården med servering mellan kl 1200—1500

6 juni

Motionsdans—ATTITYD spelar

10 juni

Lycksele manskör besöker hembygdsområdet

22 juni

Midsommarfirande på hembygdsområdet mellan kl 1200—1500

23 juni

Midsommardagsdans med restaurangtält

24 juni

Motionsdans—OLA & JAG spelar

JULI

14 juli

Örträsksjön Runt—Loppis—Grillfest

15 juli

Hembyggsdag mellan kl 1100-1500

25 juli

Motionsdans—PARTAJ spelar

AUGUSTI

5 augusti

Motionsdans—OLA & JAG spelar

26 augusti

Motionsdans—SERENAD spelar

**Ytterligare aktiviteter finns att läsa om på
www.ortrask.se/aktiviteter**

Medlemsavgift:

Fullt betalande medlem: 150 kr/år

Plusgiro: 73 32 94 - 3

Bankgiro: 5374 - 3753

GLÖM INTE att skriva ditt namn och adress på inbetalningen!

Manusstopp

Redaktionellt material är alltid välkommet. Maila gärna ditt bidrag som en word-fil till våra kontaktpersoner. Det går också bra att lämna in handskrivna bidrag.

Manusstopp är **15 maj** för sommarnumren och **15 november** för vinternumren. För stavfel och andra misstag ansvarar Tryckfelsnisse.

Redaktionens kontaktpersoner:

Cia Landström, 0932-303 14

clandstrm@gmail.com

Åke Runnman, 0932-300 02

ake@runnman.se

Linda Öhrman, 0932-301 14

lindelin@passagen.se

